

УДК [069:5](477.83-25)(092)В.Дідушицький
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2025.04.775>

ВОЛОДИМИР ДІДУШИЦЬКИЙ. НА ПОШАНУ 200-ЛІТТЯ

Андрій БОКОТЕЙ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4626-9585>

доктор біологічних наук, професор,
старший науковий співробітник,

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Грушевського, 4, 79000, Львів, Україна,

провідний науковий співробітник,

Державний природознавчий музей НАН України,

вул. Театральна, 18, 79000, Львів, Україна,

Bokotey.a@gmail.com

Стаття присвячена постаті Володимира Дідушицького, відомого зоолога, етнографа, мецената і громадського діяча. Висвітлюється історія роду, постаті батьків і вчителів, становлення особистості. Так, зокрема, зазначається, що Дідушицькі — давня аристократична родина, яка веде свій початок від руських бояр Дідушичів, які з XV ст. жили в околицях Стрия, де й сьогодні збереглися два села Дідушичі Великі і Дідушичі Малі — колыска роду. Згідно з генеалогічною легендою вони є нащадками князя Василька, брата короля Данила Галицького. З плином часу родина переходить з православного до римо-католицького обряду і полонізується. *Актуальність теми* полягає в тому, що стаття присвячена пам'ятній ювілейній даті — 200-й річниці від дня його народження. Незважаючи на його вагому роль у тогочасному суспільстві і заслуги перед українством, в національній науковій літературі особистість Володимира Дідушицького практично не досліджена.

Об'єктом дослідження є постать Володимира Дідушицького, а *предметом* — найважливіші його досягнення на життєвому шляху: формування зацікавлень, створення Природничого музею у Львові та наповнення його унікальними колекціями, меценатство, політична та природоохоронна діяльність.

Ключові слова: Володимир Дідушицький, музеологія, природознавчий музей, меценатство, охорона природи, заходи з вшанування, Львів, Галичина.

Andriy BOKOTey

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4626-9585>

Doctor of Biological Sciences, Senior Researcher,

Professor at Ivan Franko National University of Lviv;

4, Hrushevskiy St., 79000, Lviv, Ukraine,

Leading Research Fellow

at the State Museum of Natural History, NAS of Ukraine,

18, Teatralna St., 79000, Lviv, Ukraine,

e-mail: Bokotey.a@gmail.com

VOLODYMYR DIDUSHYTSKY. IN HONOR OF HIS 200TH ANNIVERSARY

In 2025, it will be 200 years since the birth of Count Volodymyr Ksaveriy Tadeusz Didushytsky — an extraordinary personality, a famous zoologist, ethnographer, philanthropist, political and public figure, who founded in the middle of the 19th century the Didushytskyi Natural History Museum in Lviv (today the State Museum of Natural History of the National Academy of Sciences of Ukraine, (DPM), one of the oldest and richest in fund collections of natural history museums in Europe.

The article highlights the history of the family, the figures of parents and teachers, the formation of the personality. Considerable attention is paid to the creation of the Didushytsky Museum of Natural History and the formation of the main collections and the most valuable collections: zoological, botanical, ethnographic, archaeological, library. The issue of patronage, exhibition and environmental protection activities of the hero of the day is revealed.

The relevance of the topic lies in the fact that the article is dedicated to a memorable anniversary date — the 200th anniversary of his birth. Despite his significant role in the society of that time and his services to Ukrainians, the personality of Volodymyr Didushytsky has been practically not studied in the national scientific literature.

The object of the study is the figure of Volodymyr Didushytsky, and the subject is his most important achievements: the formation of interests, the creation of a natural history museum in Lviv and filling it with unique collections, patronage, political and environmental activities.

This article is dedicated to Volodymyr Didushytsky — a renowned zoologist, ethnographer, philanthropist, and public actor. It highlights the history of his family, the personalities of his parents and mentors, and the formation of his character. Particular attention is given to the founding of the Didushytsky Natural History Museum and the development of its main and most valuable collections, including zoological, botanical, ethnographic, and archaeological collections, and the library. The article also explores Didushytsky's philanthropic contributions, exhibition activities, and role in nature conservation.

In recognition of Volodymyr Didushytsky's outstanding contributions to Lviv and Galicia, a series of commemorative events are planned throughout 2025, the main highlights of which are discussed in the article.

Keywords: museology, natural history museum, philanthropy, nature conservation, commemorative events, Lviv, Galicia.

Вступ. У 2025 р. виповнюється 200 років з дня народження графа Володимира Ксаверія Тадеуша Дідушицького — непересічної особистості, відомого зоолога, етнографа, мецената, політичного та громадського діяча, який заснував у середині XIX ст. Природничий музей ім. Дідушицьких у Львові (сьогодні Державний природознавчий музей НАН України, (ДПМ), один з найстаріших і найбагатших фондів зібраннями природничих музеїв Європи.

У статті висвітлюються історія роду, постаті батьків і вчителів, становлення особистості. Значну увагу присвячено створенню Природничого музею ім. Дідушицьких і формуванню основних збірок та найцінніших колекцій: зоологічних, ботанічних, етнографічних, археологічних, бібліотеки. Розкривається питання меценатства, виставкової та природоохоронної діяльності ювіляра.

Актуальність теми полягає в тому, що стаття присвячена пам'ятній ювілейній даті — 200-й річниці від дня його народження. Не зважаючи на його вагому роль у тогочасному суспільстві і заслуги перед українством, в національній науковій літературі особистість Володимира Дідушицького практично не досліджена.

Об'єктом дослідження є постать Володимира Дідушицького, а *предметом* — найважливіші його до-

сягнення на життєвому шляху: формування зацікавлень, створення природничого музею у Львові та наповнення його унікальними колекціями, меценатство, політична та природоохоронна діяльність.

Основна частина. Дідушицькі — давня аристократична родина, яка веде свій початок від руських бояр Дідушичів, які з XV ст. жили в околицях Стрия, де й сьогодні збереглися два села Дідушичі Великі і Дідушичі Малі — колыска роду. Згідно з генеалогічною легендою вони є нащадками князя Василька, брата короля Данила Галицького. З плином часу родина переходить з православного до римо-католицького обряду і полонізується. Графський титул отриманий одним з предків Тадеушем Дідушицьким у 1775 р. від імператриці Марії-Терезії (іл. 1) [1, с. 21].

Батько Володимира, Юзеф-Каласанти, після участі в повстанні Костюшки та війні 1812 р. вийшов на пенсію в званні капітана і займався громадською та науковою роботою. Як знаний книголюб, зібрав багату бібліотеку в своєму маєтку в с. Поториця під Сокалем. Ця збірка отримала назву Поторицька бібліотека і за життя засновника налічувала близько 20 тис. томів. Вона містила книги польської та світової літератури, рідкісні видання, стародруки, рукописи, пергаменти та іконописні матеріали [2, с. 29; 3, с. 132].

Володимир — єдиний син Юзефа та Пауліни, народився у с. Яришів, тепер Могилів-Подільського району Вінницької обл., 22 червня 1825 р. (іл. 2). Невдовзі родина перебирається до свого маєтку в с. Поториця поблизу Сокаля, тепер Шептицький р-н Львівської обл. Більшість часу впродовж року Дідушицькі проводять у Львові, лише на літній час оселяються в Поториці [4, с. 194].

Володимир народився дуже кволим і хворобливим, через близькородинний союз батьків, і через це в дитинстві його спілкування з ровесниками було максимально обмежене. Інтерес до природи зародився у нього змалечку, коли збирав колекції жуків, метеликів, молюсків, гербарії рослин з Погулянки, Залізної Води, Цетнерівки, Софіївки й інших околиць Львова. Багато часу з задоволенням проводив у мальовничих околицях Поториці: на розливах Західного Бугу, навколишніх луках та лісах. Велику роль у вихованні сина в любові до природи відіграла мати, Пауліна з Дзялинських Дідушицька, яка супрово-

Іл. 1. Герб Сас роду Дідушицьких

джувала його в екскурсіях околицями Львова, допомагала препарувати і визначати зібрані сином зразки, сама була завзятим колекціонером природничих експонатів, зокрема мушель тропічних молюсків [4, с. 194—195; 5, с. VII].

Володимир ріс сором'язливим, затаився і шепелявив, що супроводжувало його впродовж усього життя, і позбутися цих рис остаточно йому так і не вдалося. Зважаючи на такі вади йому не пророкували великих успіхів у суспільстві, а тим більше в політичному і громадському житті. Проте доля розпорядилася інакше [6, с. 6].

Вибрані батьками педагоги розвивали і скеровували здібності хлопця. Серед них були провідні науковці і професори Львівського університету: поет і краєзнавець Вінценти Поль, професор ботаніки Гіацинт Лобажевський та орнітолог і препаратор Ернест Шауер. Останній, учень визначних німецьких зоологів Х.Л. Брема та Й.Ф. Ноймана, мав найбільший вплив на молодого графа. У підлітковому віці Володимир здійснив низку поїздок до європейських міст Відня, Парижа, Варшави, Гетінгена та ін., де знайомився з музейною справою та препараторством. Після цих поїздок аматорське захоплення збиранням колекцій перейшло на професійний рівень і перетворилося у справу цілого життя, якій Дідушицький віддавав перевагу перед іншими обов'язками та захопленнями [1, с. 25].

У 1847 р., після смерті батька, 23-річний Володимир успадковує одну з найбільших на той час в Галичині маєтностей і успішно розвиває і примножує родинні статки. Після одруження та вдалив інвестицій у нерухомість Володимир та його дружина Альфонсина володіли 78110 моргами землі та нерухомістю загальною вартістю 7839674 золотих ринських. Маєтки подружжя розкинулися на територіях Австро-Угорської та Російської імперій [4, с. 204].

Після Весни народів (1848) у Львові починають загострюватися українсько-польські стосунки і Володимир Дідушицький стає тією постаттю, яка намагалася примирити обидві нації, вважаючи, що вони мають рівні права, і політичні, і релігійні, що підтверджував будівництвом як римо-католицьких костелів, так і греко-католицьких церков [7, с. 31—32].

Така впливова і помітна постать у тогочасному суспільстві не могла стояти осторонь політики. Дідушицького тричі обирали послом до Крайового га-

Іл. 2. Портрет юного Володимира Дідушицького (1843)

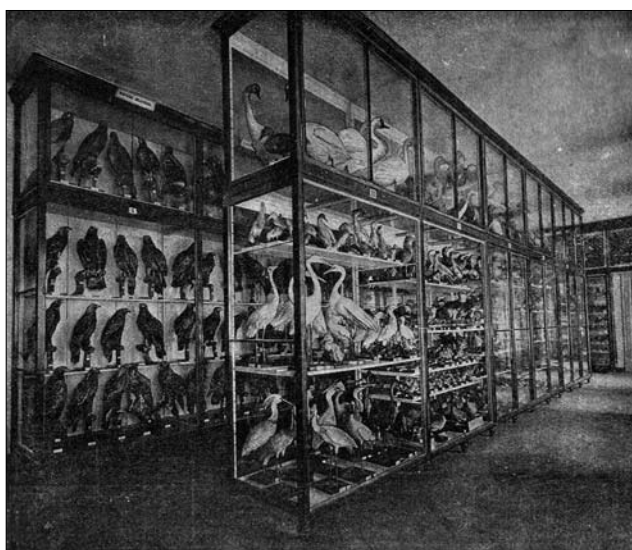
лицького сейму (1861, 1867, 1877), проте він тричі відмовлявся від цих обов'язків. Боротьба за посади і впливи, та ще й публічні виступи, це було те, чого він найбільше цурався у житті. Однак, в 1865 і 1874 роках він все ж прийняв мандат, але практично не брав участі в засіданнях. Лише в 1867 р. свідомо, хоч і не надовго, обійняв посаду Маршала сейму, оскільки виявився єдиною кандидатурою, яку підтримали і польські і українські депутати [4, с. 196—197].

Отримавши фінансові можливості Володимир Дідушицький з великим запалом віддається музейній справі. До ботанічних і зоологічних колекцій, зібраних переважно у власних маєтках чи околицях Львова, а також отриманих у дарунок від друзів, з часом додаються палеонтологічні, мінералогічні та геологічні збори. Спочатку колекції заповнюють окремі шафки, потім цілі кімнати в Поториці. У 1857 р. Дідушицький перевозить збірку до Львова у новозбудований ним палац на вул. Курковій (нині Лисенка). Колекції й далі продовжують зростати [1, с. 21].

Постає питання про створення музею і пошук для нього окремого приміщення. У 1868 р. з цією метою граф купує палац у центрі Львова на вул. Рутівського (нині Театральна, 18) (іл. 3). Чимало коштів, за словами засновника музею, пішло на перебудову малих приміщень будівлі на великі зали, а ще

Іл. 3. Палацу Львові, придбаний для музею (вул. Театральна, 18) (фото автора)

Іл. 4. Зал з птахами в експозиції Володимира Дідушицького в кінці XIX ст. (фото з журналу «Tygodnik ilustrowany», 1900 р.)

Іл. 5. Колекція птахів з нетиповим забарвленням (фото автора)

більше — на виготовлення найсучасніших виставкових вітрин з тонким і великим за розмірами склом.

Ці вітрини були герметичними, щоб краще зберегалися експонати, а відвідувачі не чули неприємного запаху отрутохімікатів, якими обробляли опудала [5, с. XII].

Після реконструкції будинку і облаштування експозиції на другому поверсі, в 1870 р. «Природничий музей імені Дідушицьких» відкривається спочатку для окремих екскурсій, а в 1873 р. — для вільного відвідування чотири рази на тиждень. Офіційною датою заснування Музею вважаємо саме 1870 р., коли була побудована експозиція і до музею прийшли перші відвідувачі [1, с. 36].

За життя Володимира Дідушицького Музей мав сім розділів експозиції: зоологічний (38 тис. одиниць зберігання), ботанічний (30 тис. од. зб.), палеонтологічний, геологічний, мінералогічний (разом 20 тис. од. зб.), доісторичний (1 тис. од. зб.) і етнографічний (7 тис. од. зб.). Збірки невпинно зростають, а до їх наукового опрацювання залучаються кращі науковці Львова і Кракова, серед яких М. Новицький, М. Ломницький, В. Шухевич та ін. [5, с. XIII].

Улюбленою колекцією Володимира Дідушицького були птахи (іл. 4). Саме як орнітолог він відомий у наукових колах. Його каталог колекції птахів Музею, виданий у 1880 р., і до сьогодні є однією з небагатьох регіональних праць такого плану. Це було перше видання Природничого музею імені Дідушицьких, яке започаткувало серію, що пізніше отримала назву «Відомості з музею ім. Дідушицьких у Львові» [8, с. V—XXI].

Однією з найцінніших колекцій музею є птахи з нетиповим забарвленням і вадами розвитку. Вона налічує 157 зразків 39 видів. Тварини з нетиповим забарвленням трапляються в природі вкрай рідко, тому навіть кільком працівникам музею зібрати таку колекцію було б неможливо. Лише завдяки численним дарункам людей з цілого краю такий відомий постані як Володимир Дідушицький була сформована ця колекція (іл. 5) [9, с. 86].

Найбільш вразливою систематичною групою птахів, які впродовж уже кількох століть винищуються як шкідники мисливського господарства, є денні хижі птахи. Їх здавна інтенсивно переслідували, що й поставило більшість видів цієї родини на межу зникнення. З 35 видів денних хижих птахів відомих сьогодні у фауні України — 20 занесені до Червоної книги. На жаль, інерція настільки сильна, що ще

й сьогодні браконьєри відстрілюють хижих птахів, особливо великих розмірів, як мисливські трофеї. Дідушицький надавав цій колекції особливої уваги, про що свідчать великі вибірки по кожному виду і власноруч укладена картотека [10, с. 5].

У другій половині XIX ст. колекції поповнювалися переважно за рахунок зборів працівників музею та стипендіатів Дідушицького, а також дарунків родини і знайомих. У першому каталозі колекції птахів Дідушицький наводить список зі 130 прізвищ осіб, які подарували музею 250 експонатів [8, с. 81—86]. Також активно поповнювали музейні фонди своїми зборами таксидермісти Ернест Шауер, Владислав Зонтак, Едмунд Хартель та ін.

Вірним слугою і довіреною особою до музейних справ упродовж всього життя Володимира Дідушицького був препаратор музею Владислав Зонтак (іл. 6). Як головний кустош (зберігач) Музею він керував усім, що відбувалося в музеї за відсутності власника і його стараннями та працею створена перша експозиція Музею. Саме В. Зонтаком при Музеї створена перша таксидермічна майстерня, де він підготував низку чудових фахівців-препараторів, які виготовляли експонати не лише для Природничого музею імені Дідушицьких [1, с. 153—154].

Музей брав участь у багатьох виставках, зокрема, двічі у Всесвітніх — у Відні в 1873 р. і Парижі в 1878 р., де експонував унікальні матеріали зі своїх колекцій і був відзначений медалями та грамотами. Відзнаки з виставок музейних експонатів чи сільськогосподарських досягнень В. Дідушицький отримував досить часто. Сьогодні в архіві Музею зберігається 62 грамоти і дипломи, яких був удостоєний засновник і його музей [3, с. 144].

Музей мав не лише природничі колекції, а й етнографічні та археологічні. До однієї з найулюбленіших Володимиром Дідушицьким належали етнографічні збори з Гуцульщини. Фактично, він відкрив культуру і мистецтво гуцульського краю світові. У 1873 р. на Всесвітню виставку до Відня він повіз цілу гуцульську садибу зі всім внутрішнім оздобленням і начинням, де вона викликала надзвичайне зацікавлення у відвідувачів [11, с. 15].

Щодо археологічних збірок (іл. 7), то найціннішою колекцією музею був золотий Михалківський скарб. Це 7,5 кг скіфських виробів з золота VIII—VII ст. до н. е., виявлений поблизу с. Михалків Тер-

Іл. 6. Володимир Дідушицький і Владислав Зонтак (фото з архіву ДПМ)

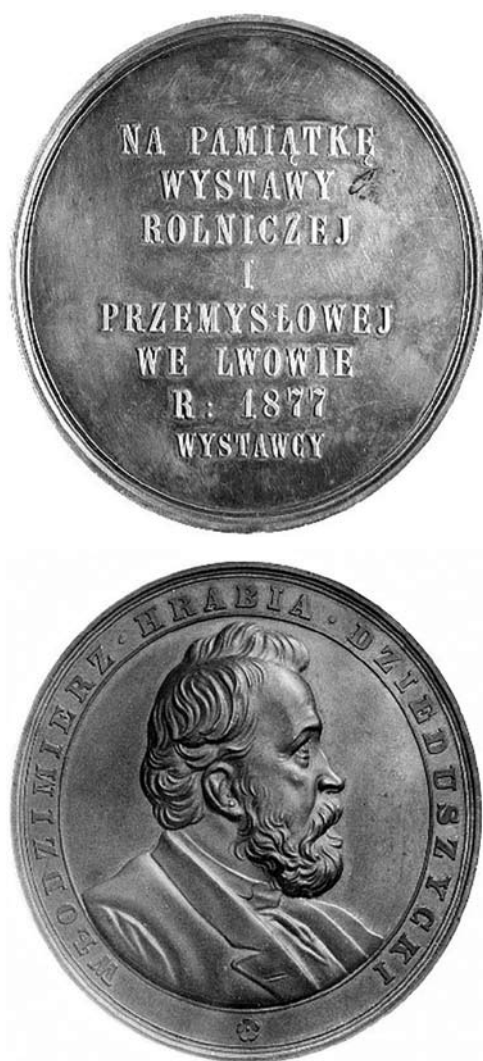
Іл. 7. Археологічний відділ Музею ім. Дідушицьких

нопільської області. У 1878 р. скарб випадково знайшли діти на високому схилі правого берега річки Нічлави. Більша частина скарбу потрапила до Природничого музею імені Дідушицьких у Львові, завдяки старанням Владислава Зонтака. У 1897 р. в Михалкові, неподалік від попереднього місця, селяни знайшли другу частину скарбу. Більша частина речей потрапила до лихварів і була втрачена для науки та суспільства [12, с. 3—6; 13, с. 9].

Доля скарбу була трагічною. До його огляду і опису тривалий час не були допущені фахівці. Єдине його опрацювання опубліковане в 1904 р. Каролем Гадачеком. 1940 р. скарб, ймовірно, вивезли до Росії. Подальша його доля достеменно невідома. Багато речей з Михалківських скарбів потрапило до приватних колекцій, а також в музеї Відня, Будапешта і Берліна [13, с. 139—144].

Іл. 8. Збірка Поторицької бібліотеки в науковій бібліотеці музею (фото автора)

Іл. 9. Медаль, викарбувана на честь Дідушицького, як організатора Краєвої виставки 1877 р. у Львові. Автор Карл Радницький

У 1940 р. етнографічна частина Природничого музею імені Дідушицьких була передана до етно-

графічного музею у Львові, а археологічна — до історичного.

Слід згадати також про наукову бібліотеку музею (іл. 8). Її основу становить Поторицька бібліотека родини Дідушицьких, значно доповнена й розширена; вона сьогодні налічує майже 75 тис. томів природничої літератури, починаючи з XVI ст. Наукова бібліотека Державного природознавчого музею НАН України у Львові є однією з найстаріших наукових бібліотек України, не є публічною (загальнодоступною), з її фондами працюють науковці, аспіранти, студенти природничих галузей, історики та бібліографи [2, с. 29—38; 3, с. 145].

Наукова робота В. Дідушицького оцінена суспільством дуже високо. Він був членом-кореспондентом Краківської академії наук, почесним членом Познанського товариства друзів науки та Товариства природодослідників ім. Коперника. Львівський університет присвоїв йому звання Почесного доктора філософії. Багато закордонних товариств пишалось членством графа Дідушицького у своїх лавах: орнітологічні товариства в Альтенбурзі, Відні та Берліні, Природниче товариство у Дрездені, Геологічне у Відні й інші. На честь Володимира Дідушицького названо понад десяток видів рослин і тварин як сучасних, так і викопних [1, с. 45].

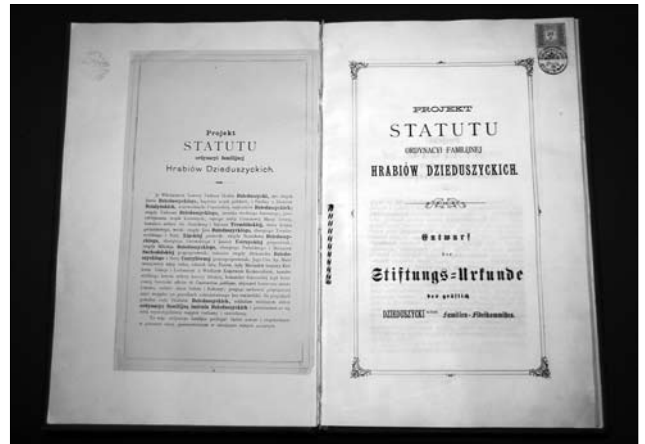
Будучи багатого і щедрою людиною, граф Володимир значну частину своїх коштів призначав на меценатство. Він був одним із засновників Вищої лісової школи у Львові та Вищої аграрної школи в Дублянках (тепер Національний лісотехнічний університет України та донедавна Львівський національний університет природокористування), кількох промислових шкіл (серед них гончарської школи в Коломії). Призначав зі своїх коштів стипендії та допомоги талановитій молоді, з якої пізніше сформувалися відомі вчені. Одним із таких стипендіатів був і майбутній директор Музею імені Дідушицьких Мар'ян Ломницький [1, с. 26]. Стипендії на дослідження отримували і поважні вчені, серед яких був і Володимир Шухевич, який був куратором етнографічних колекцій музею і підготував ґрунтовну працю «Гуцульщина», спочатку українською (1897—1908), а потім, за кошт Дідушицького — польською мовами (1902—1908).

Володимир Дідушицький був організатором Крайових виставок у 1877 і 1894 роках у Львові та в

1887 р. у Кракові, хліборобсько-промислової виставки в Перемишлі у 1882 р., «Загальної виставки сільсько-го та лісового господарства» у 1890 р. у Відні та ін. За організацію Крайової виставки у Львові у 1877 р., яка пройшла на високому організаційному рівні за участі понад 1300 учасників, його було обрано почесним громадянином Львова і викарбувана медаль з його портретом (іл. 9). У 1878 р. був керівником всієї австро-угорської делегації на Всесвітній виставці у Парижі. Представлені на цій виставці народні вироби (особливо гуцульські килими) викликали надзвичайне захоплення відвідувачів з усього світу. Французький уряд нагородив його Орденом Почесного легіону [11, с. 15—17].

Втілюючи задуми, він створив на своїх землях поблизу с. Пеняки (нині Золочівський р-н Львівської обл.) природний резерват у буковому пралісі, площею 22,4 га (40 моргів). Цей акт був закріплений рішенням парламенту у Відні 1886 року, а резерват отримав назву «Пам'ятка Пеняцька». Це був не лише перший заповідник в Україні чи Польщі, але й один із перших в Європі. Крім заповідної справи і пропагування охорони природи В. Дідушицький займався й законодавчими аспектами природокористування. У 1868 р., разом з іншими вченими, він підготував кілька законопроектів про заборону вилу, винищення та продажу альпійських видів тварин, характерних для Татр. За його участю у 1875 р. Галицьким сеймом був прийнятий новаторський мисливський закон, який забороняв весняне полювання на кулика слукву. У 1884 р. на Першому міжнародному орнітологічному конгресі у Відні В. Дідушицький одним із перших у світі зробив доповідь про необхідність охорони птахів [1, с. 85—86].

10 вересня 1880 р. В. Дідушицький передав музей громаді краєві (тобто, Галичини) та забезпечив його довічне утримання у розмірі 12 тис. золотих ринських на рік. Цей акт було зафіксовано у створеній графом «Ординації Поторицькій» — юридично оформленій неподільній спадщині, яка була затверджена 20 грудня 1893 р. парламентом у Відні, а музей дістав першу офіційну назву — «Природничий музей імені Дідушицьких» (іл. 10). Згідно з Ординацією її майном і справами музею опікувався представник родини Дідушицьких, який називався «ордианат». Першим ордианатом був сам В. Дідушицький [5, с. X—XI].

Іл. 10. Титульна сторінка статуту «Ординації Поторицької», що зберігається в ДПМ (фото автора)

Іл. 11. Механічний ліфт Володимира Дідушицького (фото автора)

Попри всі свої приватні і громадські обов'язки, В. Дідушицький більшість часу проводив за впорядкуванням та описуванням музейних зборів і робив це з великою приємністю. Навіть в останні місяці свого життя, незважаючи на важку хворобу, він не переставав цікавитися найкращим (за його словами) своїм здобутком. Нарівні з організацією надходжень і збереженням експонатів засновник музею не менше піклувався й про їхнє наукове опрацювання. Сам наполегливо і з задоволенням, працював у галузі орнітології [1, с. 36].

У старшому віці Дідушицькому було важко ходити через хворобу ніг. Здебільшого він пересувався на візку. Тому для зручності роботи в музеї у 1880 р. у Відні був замовлений механічний ліфт. Ця унікальна конструкція дозволяла графу самостійно підійматися на поверхи, завдяки чудово збалансованій противазі. Сьогодні це найстаріший механічний ліфт в Україні і одна з окрас музею (іл. 11).

Іл. 12. Директор ДПМ НАН України проф. Юрій Чернобай у крипті Дідушицьких у с. Заріччя у Польщі, 2016 р. (фото автора)

Помер граф Володимир Дідушицький 18 вересня 1899 р. у своєму маєтку в с. Поториця у віці 74 років після важкої тривалої хвороби. Похований з почесностями і при великій похоронній процесії в родинній крипті Дідушицьких у с. Заріччя (нині Ярославський повіт Підкарпатського воєводства в Польщі) (іл. 12).

Поминальну службу відправляли священники римо-католицької і греко-католицької конфесій. Найдовше поминальне слово виголошував вірменський єпископ Ісак Ісакович, який був сповідником Володимира Дідушицького. Від імені українців промову мав Олександр Барвінський, який підкреслив повагу і любов українців до графа, зазначивши, що покійний ніколи не робив різниці між польським і українським народами і ставився до них з однаковою повагою [1, с. 122].

Для вшанування пам'яті цієї видатної Людини в 200-ту річницю народження у Львові створено організаційний комітет, який здійснює координацію заходів зі святкування ювілею, згідно з розробленим планом.

До складу оргкомітету увійшли керівники найбільших музеїв Львова, представники освітніх закладів, установ Національної академії наук України та природо-заповідного фонду, громадських організацій та влади, а також керівництво Союзу родини Дідушицьких.

Зокрема: спільно з Українським католицьким університетом у Львові заплановано цикл з 5 наукових семінарів «Спадщина Дідушицького», на яких будуть висвітлені різні аспекти життя і діяльності Володимира Дідушицького. До сьогодні відбулися три

семінари, де заслухані і обговорені наступні доповіді: Андрій Бокотей «Володимир Дідушицький і його музей» (24.01.2025), Наталія Булик «Археологія в Музеї Дідушицьких» (27.02.2025), Микола Бандрівський «Михалківський скарб — історія однієї колекції» (27.02.2025), Ольга Колосовська «Бібліотека родини Дідушицьких» (26.03.2025), Ігор Букало «Панство Пеняки» (26.03.2025), Леся Пискор, Ірина Федів «Коломийська гончарна школа як культурний феномен: історія, спадщина, музейна колекція» (1.05.2025), Мар'ян Мудрий «Володимир Дідушицький і політика» (1.05.2025), Ірина Горбань «Етнографічна збірка Природничого музею імені Дідушицьких: спроба реконструкції» (28.05.2025). Записи усіх виступів є у відкритому доступі в соцмережах і на сторінках Українського католицького університету, Державного природознавчого музею НАН України і Союзу родини Дідушицьких.

Як підсумок семінарів, 17 вересня запланована міжнародна наукова конференція «Ойкумена Володимира Дідушицького» в Українському католицькому університеті у Львові. Матеріали конференції будуть видані у вигляді монографії про Володимира Дідушицького українською мовою, для вшанування його пам'яті і ознайомлення з цією постаттю широкої громадськості в Україні.

Заплановано проведення низки виставок у Львові, присвячених Володимиру Дідушицькому. Основна виставка відкриється у вересні 2025 р. в залах Львівського історичного музею. На ній буде відтворено кабінет ювіляра і представлено у трьох розділах його основні наукові зацікавлення: природничі, етнографічні та археологічні. Державний природознавчий музей НАН України готує відкриття фондосховищ зі зборами птахів і ссавців, які не були доступними для огляду впродовж останніх 40 років. Також виставки, присвячені Дідушицькому, відбудуться у Львівській національній галереї мистецтв ім. Б.Г. Возницького, та Львівській національній науковій бібліотеці України ім. Василя Стефаника.

З 2022 р. спільно з Союзом родини Дідушицьких за підтримки польського фонду Polonika Державним природознавчим музеєм НАН України реалізується «Проект реставрації стародруків з Поторицької бібліотеки» з фондів наукової бібліотеки. Завдяки цій співпраці відреставровано 54 стародруки XVI—XIX століть.

У лютому-березні прочитано низку лекцій, присвячених постаті Володимира Дідушицького для вчителів біології більшості львівських шкіл і коледжів Львівської області. Усі вчителі отримали в подарунок презентацію про ювіляра з анотаціями до кожного слайду, щоб мати можливість виголосити її перед своїми учнями.

Також виголошені лекції про постать Володимира Дідушицького на Шевченківських читаннях Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, урочистій сесії Західного наукового центру НАН України, лекторії Львівського фотомузею та багатьох інших аудиторіях та форумах.

Найближчим часом ім'я Володимира Дідушицького буде надане науковій бібліотеці Державного природознавчого музею НАН України, яка бере свій початок від Поторицької бібліотеки родини Дідушицьких. Також плануємо розмістити бронзове погруддя засновника музею на спеціальному постаменті при центральному вході в приміщення музею і встановити пам'ятну таблицю на фасаді будівлі музею з інформацією про його засновника.

Виготовлено ювілейний блок марок присвяченого Володимирі Дідушицькому. Спільно з Львівською національною академією мистецтв готується брошура і ювілейна медаль до річниці засновника музею.

Спільно з Українським католицьким університетом укладається інтерактивна мапа місць і колекційних зборів, пов'язаних з Володимиром Дідушицьким, яка буде розміщена в соцмережах у вільному доступі.

Висновки. Сьогодні особистість В. Дідушицького в українському суспільстві є недооціненою, що й покликані виправити заплановані заходи і урочистості. Його життя і вчинки становлять для нас неповторний приклад лицарського ставлення до рідного краю і зразок шляхетної Людини.

Як підсумок усього життя Володимира Дідушицького наведемо його слова з епіграфу до каталогу по музею, який автор присвятив своїм онукам і всій нашій молоді: «Щоб пізнання природних багатств нашої землі, виробів праці нашого люду, та прадавніх захованих в землі пам'яток праотців наших, спонукало любов до цієї Землі та цього Народу та до Праці над подальшим дослідженням цієї спадщини наших предків».

Подяки. Автор щиро вдячний Ірині Горбань та Наталії Дзюбенко за слушні зауваження та допомогу в підготовці матеріалу.

1. Brzęk G. *Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie i jego Twórca*. Lublin, 1994. 200 s.
2. Панських І.І. Наукова бібліотека Державного природознавчого музею НАН України. *Наукові записки Державного природознавчого музею*. Львів, 2003. Вип. 18: С. 29—38.
3. Bokotey A., Dzyubenko N., Susulowska I. Przyrodnicza część Biblioteki Poturzyckiej w księgozbiorze Państwowego Muzeum Przyrodniczego Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie: jej przeszłość i teraźniejszość. *Wokół przyrodniczych pasji Dzieduszyckich*. Zarzecze, 2022. S. 130—149.
4. Karolczak K. *Rodzina Dzieduszyckich herbu Sas w XIX i XX wieku*. Warszawa, 2013. 391 s.
5. Dzieduszycki W. *Przewodnik po Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie*. Lwów, 1895. 272 s.
6. Чорнобай Ю.М. Зодчий власної Ойкумени. *Наукові записки Державного природознавчого музею*. Львів, 2000. Т. 15. С. 5—12.
7. Карольчак К. *Дзедушицькі. Історія роду. Потужницько-зарічанська лінія*. Київ, 2015. 384 с.
8. Dzieduszycki W. *Muzeum imienia Dzieduszyckich we Lwowie. Ptaki*. Lwów, 1880. S. 206.
9. Bokotey A., Dzyubenko N., Zatushevsky A. Catalogue of stuffed birds with atypical colouration and developmental anomalies deposited in the State Museum of Natural History NASU, Lviv, Ukraine. *Catalogue of the digitized collections, deposited in the State Museum of Natural History, National Academy of Sciences of Ukraine*. Issue 3. Entomological & ornithological collections. Lviv, 2024. P. 86—165. DOI: <https://doi.org/10.36885/cdcsnmh.2024.34>.
10. Бокотей А.А., Соколов Н.Ю. *Каталог орнітологічної колекції Державного природознавчого музею*. Львів, 2000. 164 с.
11. Karolczak K. Etnograficzne pasje Dzieduszyckich. Wprowadzenie do konferencji. *Wokół etnograficznych pasji Dzieduszyckich*. Warszawa, 2024. S. 10—23.
12. Nadaczek K. *Złote skarby Michałkowskie*. Lwów, 1904. 30 s.
13. Бандрівський М., Крушельницька Л. *Золоті Михалківські скарби та їх доля*. Львів: Ліґа-Прес, 2012. 242 с.

REFERENCES

- Brzek, G. (1994). The Dzieduszycki Museum in Lviv and its Creator. Lublin [in Polish].
- Pans'kykh, I.I. (2003). Scientific Library of the State Natural History Museum of the National Academy of Sciences of Ukraine. *Naukovi zapysky Derzhavnoho pryrodnavchoho muzeiu*. L'viv. 18: P. 29-38 [in Ukrainian].
- Bokotey, A., Dzyubenko, N., & Susulowska, I. (2022). The natural history part of the Poturzycka Library in the collection of the State Museum of Natural History of the National Academy of Sciences of Ukraine in Lviv: its past and

- present. *About the Dzieduszycki family's passion for nature* (Рр. 130—149). Zarzecz [in Polish].
- Karolczak, K. (2013). *The Dzieduszycki family of the Sas coat of arms in the 19th and 20th centuries*. Warsaw [in Polish].
- Dzieduszycki, W. (1895). *Guide to the Museum of Dzieduszycki family in Lviv*. L'viv [in Polish].
- Chornobaj, Yu.M. (2000). Build your own Oykumeny. *Naukovi zapysky Derzhavnoho pryrodoznavchoho muzeiu* (Vol. 15, pp. 5—12). L'viv [in Ukrainian].
- Karol'chak, K. (2015). *Dzieduszytsky. History of the family. Potuzhyts'ko-zarichans'ka line*. Kyiv [in Ukrainian].
- Dzieduszycki, W. (1880). *Dzieduszycki Museum in L'viv. Birds*. L'viv [in Polish].
- Bokotey, A., Dzyubenko, N., & Zatushevsky, A. (2024). Catalogue of stuffed birds with atypical colouration and developmental anomalies deposited in the State Museum of Natural History NASU, Lviv, Ukraine. *Catalogue of the digitized collections, deposited in the State Museum of Natural History, National Academy of Sciences of Ukraine. Entomological & ornithological collections* (Issue 3, pp. 86—165). L'viv. DOI: <https://doi.org/10.36885/cdcsmnh.2024.34>
- Bokotey, A.A., & Sokolov, N.Yu. (2000). *Catalogue of the ornithological collection of the State Museum of Natural History*. L'viv [in Ukrainian].
- Karolczak, K. (2024). Ethnographic passions of the Dzieduszyckis. Introduction to the conference. *Around the ethnographic passions of the Dzieduszyckis* (Рр. 10—23). Warsaw [in Polish].
- Hadaczek, K. (1904). *Golden treasures of Michalkow*. L'viv [in Polish].
- Bandrivs'kyj, M., & Krushel'nyts'ka, L. (2012). Gold of Mykhailivs'ki treasures and their fate. Lviv: Liha-Pres [in Ukrainian].